
IVAN ŠTRAUS

Vysoká škola jako zdroj informací pro studenty

Úvod

Účelem školství obecně je takové vzdělání lidské bytosti, aby se z "nahé opice" stala plnoprávným členem lidského společenství a v souladu svých přání a schopností napomáhala jeho dalšímu rozvoji ve smyslu života, který je ve shodě s přírodními zákony.

Smyslem vzdělávání je předávání ověřených informací, které lidstvo objevilo v průběhu civilizačního procesu a to informací jak z materiálního, tak z nemateriálního světa. Vedle technických disciplin to jsou tedy disciplíny humanitní, rozvíjející vlastně kultivované pra - instinkty.

Odlišuje-li říši lidskou od říše živočišné schopnost abstraktního myšlení, je morálka, určitý druh etiky ba dokonce i stud jako projev mravnosti vrozen už živočišné říši, neboť je nezbytnou podmínkou zachování druhu. Vlk neusmrtí soupeře, který se mu vzdá. Právě tak procesy páření se často odehrávají v skrytu. Dokonce i pracovní disciplína je vrozena v podobě instinktu mnoha živočišným druhům, neboť bez ní - a bez mnohdy překvapivě vysoké organizace práce, kterou může člověk jen závidět - by druh vyhynul.

Jsou-li tedy určité nemateriální vlastnosti zakotveny už v přírodě jako celku, tím spíše člověk jako vládce přírody by je měl pěstovat a kultivovat, neboť i pro něj jsou vlastně nezbytnou podmínkou přežití - o čemž se právě v poslední době často velmi bolestně přesvědčuje.

Nedostatek etické disciplíny působí krveprolévání a smrt, zánik života, ničení druhu. Proto se humánní výchovné požadavky musí stát - zejména nyní, v době celosvětového kvasu - nedílnou součástí duševní výchovy lidstva, má-li být zachráněno před zkázou, kterou si samo připravuje.

Největších zločinů se dopouštějí nevzdělaní nebo deviačně vzdělaní jedinci; proto je třeba, aby také na všech vysokých školách bylo vzdělání zaměřeno k duchovnímu povznesení co největší části národa. Nevzdělaní jedinci totiž představují přímou hrozbu celému národnímu hospodářství, jednak proto, že nedokáží ukáznit a kultivovat své nízké pudy, jednak proto, že svým asociálními jednáními ohrožují vývoj celé společnosti. Klasickým příkladem je vražda Archimeda římským vojákem. Z novější doby to jsou všechny genocidy, ať hitlerovská, stalinová, ohoménovská nebo čínská, které usmrcují potenciální Archimedy a Einsteiny.

Odsouzeníhodné jsou všechny tyto zločiny proti lidskosti také proto, že zabraňují nebo alespoň zpomalují vývoj lidstva jako celku ničením jedinců, jejichž mozkový potenciál by třeba mohl tento vývoj posunout ekonomicky nenáročným způsobem vpřed.

Protože hudba evidentně lidstvo kultivuje - vždyť proto vznikla a dále se vyvíjí - je i vysoká škola hudebního zaměření společenskou nezbytností. V jaké formě, to záleží na sociálně historických podmínkách. Proto jsem si také jako téma své habilitační práce vybral právě poslání a funkci vysoké školy.

I. Účel vysoké školy

Vše, co kdy člověk vymyslel, by mu mělo sloužit - v přímé či zprostředkované formě. I vysoká škola by měla sloužit

studentům k získání příslušných vědomostí a dovedností, jimiž se budou seberealizovat na nejvyšší možné úrovni a jichž budou také používat ke službě lidstvu - nejprve v podmínkách naší enklávy, později třeba i za hranicemi. K tomu je ovšem nutno, aby každý student, který se na tuto školu hlásí, si byl primárně vědom, že sice může dosáhnout určité společenské prestiže, bude-li své výrazné schopnosti rozvíjet s patřičnou pílí, ale že se má ve svém konečném výsledku stát pokorným služebníkem svých posluchačů. Svým příkladem nás o tom přesvědčují všechny - nebo alespoň většina - velkých uměleckých zjevů interpretačních i tvůrčích.

Ona pokora, která je nezbytnou součástí umělecké osobnosti, pramení jednak ze sokratovského "tváří v tvář dokonalosti světa vím, že nic nevím" - jednak z biblického "chce-li kdo z vás být největším, ať se stane služebníkem všech!". O užitečnosti a nutnosti tohoto přístupu se můžeme přesvědčovat každým dnem.

Na druhou stranu v rámci české tradice chybně vykládaná skromnost, vyjádřená příslovím "sedávej, panenke, v koutě" podvazuje v našem národě už dosti dlouhou dobu zdravou ctižádost i sebedůvěru, která pak - zejména ve srovnání s dynamičtějšími rasami - ústí v nejistotu, plodící komplex méněcennosti a z něj pramenící všechny psychické deviace. Vstupem na vysekou školu by si tedy měl být každý student vědom toho, že na sebe bere odpovědnost za další zdárný vývoj jak naší vlasti, tak lidstva jako celku. Několik vynikajících československých umělců je důkazem, že i příslušníci malého národa mohou zasáhnout do světové kultury způsobem, který vzbudí respekt v národech největších. Takové odpovědnosti by měl každý student přizpůsobit i svůj osobní život. Kolik velkých talentů v dějinách našeho snažení o národní duchovní svébytnost zaniklo jen proto, že nedokázalo odolat drogové závislosti, ať se tato droga jmenovala alkohol, erotomanie či

touha po moci. Ono biblické "jděte a podmaňte si zemi" v sobě zároveň zahrnuje odpovědnost za její správu, tedy především odpovědnost vůči svým schopnostem, vůči svému talentu, aby nebyl promrhán...

Vysoká škola by měla poskytovat v podstatě dvojí informace: teoretické a praktické. Přičemž teorie by měla být vždy podporou praxe a měla by jí být korigována, nikoli naopak. Když něco teoretického v praxi nefunguje, měla by se změnit teorie!

Do teoretických informací patří:

- a) souhrny informací lexikálního charakteru. To jsou informace o hudebním materiálu: harmonie, kontrapunkt, formy, analýza skladeb a různé historické disciplíny. Tyto předměty shrnují poznatky objevené a ověřené praxí, současně se ale prolínají s výcvikem myšlení, které by mělo být schopno vytvářet i tady vyšší struktury než jsou struktury obecně známé;
- b) návody ke způsobům výcviku rozvoje myšlení, kombinačních schopností, vytváření hudebních i obecně uměleckých představ - tedy informace z oborů filozofie, estetiky, psychologie, metodiky, organizace a jiných;
- c) výcvik hudebního cítění a jeho užitečných stereotypů, vytvořených v průběhu vývoje evropské hudby - čtyřtaktový princip, sudý a lichý přízvuk, taneční pocity, způsoby reprodukce charakteristické hudby, hudební znaky a podobně.

Do praktických informací patří:

- d) výcvik metariky, schopné realizovat studiem vychované hudební představy, se zpětnou kontrolou působení na publikum;
- e) vlastní cíl snažení školy a jejích pedagogů - předávání zkušeností z oboru tvůrčí interpretace.

Tento výčet není úplný, je pouze orientační a schematizující.

II. Osobnost pedagoga

Studenta vychovává a formuje veškeré prostředí kolem něj - rodina, škola, parta, veřejný život. Největší vliv, vzhledem k jeho budoucímu povolání, by ale mělo mít prostředí odborné, zejména osobnost pedagoga hlavního oboru.

Bez důvěry nemůže žádná škola dosáhnout dobrých výsledků. Proto by i pedagog hlavního oboru měl mít studentovu plnou důvěru, má-li být vzájemná spolupráce stoprocentně úspěšná. Kromě nezbytné upřímnosti a pravdivosti je nutno vzít v úvahu i určitý emotivní charakter vztahu pedagog - student. Může být dán i určitou racionálně neovlivnitelnou a nevysvětlitelnou sympatií nebo naopak antipatií. V případě antipatie je lépe, když se student a pedagog rozejdou. Chyba nemusí být ani na jedné straně, ale prostě ve vzájemné negaci určitých psychofyziologických typů. Rozhod z těchto důvodů by pak neměl být posuzován jako nezdár ať studenta či pedagoga, ale jako zákonitý projev v oboru, v němž se pracuje i s obtížně měřitelnými veličinami.

Na druhé straně, dochází-li k většímu kvantu takových nedorozumění u jednoho pedagoga, může to signalizovat jeho odbornou či psychologickou neschopnost. Je možné, že je zařazen na nesprávné místo a že by jinde naopak prokazoval služby vysoce cenné. Také tyto okolnosti by se měly vzít v úvahu při výběru pedagogů na školy všeho druhu, múzické pak zvlášť.

Jak by měl ideálně vypadat vyučující hlavního oboru, tj. člověk, který by měl mít největší duševní vliv na své posluchače? (Život samozřejmě příliš ideální představy koriguje - a je to dobře, aspoň má rozmanitější formy.)

Především by to měl být maximální odborník v dané profesi. Hledisko, které nebylo dříve vždy rozhodující. Má-li si však pedagog zejména dnes získat plnou důvěru studentů, měl by být nedílnou součástí jeho osobnosti také vysoký morální profil. Vezměme totiž v úvahu, že funkce učitele může být často náhražkou funkce otcovské, ať pomyslně či fakticky - jako se stalo v případě některých odchovanců prof. K. P. Sádla. Dnešní, často rozhárané rodinné poměry k tomu poskytují ještě více příležitostí než dříve. Do hry vstupuje i okolnost, že někdy se v rámci generační vzpoury student ztotožní raději se svým pedagogem, než s otcem - i v případě spořádaného rodinného zázemí. To je přirozený vývoj, nad nímž není třeba se pozastavovat, nýbrž ho vzít jednoduše na vědomí. Cenu rodičů často objevíme až ve zralejším věku, po doznění mladistvému Sturm und Drangu. Proto ten důraz na pedagogovu morální tvář.

Odborná zdatnost je pro ctižádostivé studenty vždycky přitažlivá. Někdy dokonce může být tak přitažlivá, že i v případě určitých emotivních excesů je student ochoten spíše k emocionálním obětem, než by se vzdal kvalifikovaného výcviku, ať je jakkoli bolestivý. Ani Hanuš Wihan, ani František Daniel nebyli otcovsky vlídnými a laskavými typy, zato jejich profesionální zdatnost byla tak velká, že byli předmětem jednoznačného zájmu studentů.

Je zajímavé, že podle vědeckých výzkumů je i tento jev zakódován v živočišné říši. Vysvětlení podává libidózní teorie. Zavedeme-li totiž kryse do mozku elektrody, které jí působí bolest a naučíme-li ji, že po zmáčknutí páčky se sice objeví jídlo, ale současně dostane elektrickou ránu, snáší krysa tuto ránu raději, nežli smrt hladem. Právě tak budou-li jí na zmáčknutí páčky způsobovat elektrody libé pocity, podobné sexuálnímu dráždění, ale bude-li za jejich vlastní vyvolání trestána bolestí, bude stejně ochotna z důvodu této rozkoše bolest snášet. To je třeba princip výuky komorní hře ve třídě prof. Kohouta, pokud jsem informován...

Každý pedagog by měl být pověřen výukou, na niž je největší odborník. V současném světě, kdy požadavky na vzdělání prudce stoupají a všechny průmyslově vyspělé země pečují o co největší dosažitelné vzdělání svých budoucích kádrů i za cenu značného tlaku na způsob jejich osobního života, není myslitelné, aby vynikající kantor byl pouze praktik. Může mít sice dost dobré výsledky, ale k urychlení a zhospodárnění studentova vývoje je nezbytně nutné, aby byl vzdělán ve všem, čím je obklopen jeho obor. Domnívám se, že bude třeba pro vynikající praktiky vypracovat urychleně příručky, aby v jakémsi digestovaném informačním vzdělání mohli vstřebat v krátkém časovém úseku právě ty informace, které jejich praktickou zdatnost vysoko zhodnotí.

Profesní obory by se neměly směřovat - vynikající pedagogové nebyli vždy význačnými sólisty či komorními hráči. Dr. J. Míčka, J. Feld a K. P. Sádlo do české interpretační tradice výrazněji nezasáhli, na rozdíl od svých žáků, kteří tuto tradici naopak tvořili.

Opět ideálně: Pedagog vysoké hudební školy by měl mít tyto vstupní odborné a psychologické vlastnosti (omezím se jen na profil houslisty):

- a) Co nejširší repertoár, nabytý pokud možno vlastní interpretační zkušeností. Jeho součástí by měl být zejména celý Bach, Beethoven, Brahms, Dvořák, hodně z Mozarta, Paganiniho a dalších studií umělecky hodnotného výcviku motoriky - Zika, Ondříček, Wieniawski, Ernst aj. K tomu samozřejmě co nejširší spektrum hudební literatury všech druhů, stylů a epoch.
- b) Měl by umět objasnit studentům zřetelně podstatu problémů, zpětným dotazem se přesvědčit o hloubce porozumění a navrhnout způsoby řešení.
- c) Měl by mít rozsáhlé znalosti motorických a psychických po-

chodů, vedoucích k žádanému výsledku. (Předpokládá to stanovení určitého ideálu, vyhovujícího studentovi zvukově i muzikálně, k němuž by bylo možné a záhodné směřovat.) K tomu ještě detailní znalost základního technického materiálu a způsobů jeho nejefektivnější aplikace na vysokoškolské úrovni.

- d) Postupná aproximace - umění pochopit zejména motorický vývoj studenta po spirále, tj. co není možné dnes, může být možné zítra a na vyšší úrovni. Trpělivost s takovým vývojem je jedním z předpokladů úspěchu.
- e) Znalost stávajících a vyhledávání nových informací o pomoci studentům ve všech odvětvích, pro která vysoká škola připravuje. Stát vytvořil několik pomocných institucí, které mají mladým lidem usnadnit začlenění do koncertního života doma i v zahraničí. Tyto instituce jsou častým zdrojem závisti studentů v jiných zemích. Na druhé straně nemilosrdný výběr a konkurence tak, jak jsou praktikovány v některých jiných zemích, jsou zárukou, že se na pódia dostanou hlavně ti nejodolnější. U nás byl počáteční výběr někdy spojen i s jinými kritérii než jen uměleckými. Je ovšem zase pravdou, že dříve či později zbyli opravdu jen ti, kteří obstáli v koncertním provozu. Ti ostatní, někdy prosazovaní z pozic mocenských, jen paběrkovali na okraji zájmu publika. Byli však i citliví introverti, kteří by se bez pomoci těchto institucí jen těžko prosazovali a přitom by to byla pro náš koncertní život škoda. Nebylo by výhodné se těchto možností zbavovat. Zásadní pravidlo by se snad dalo vyjádřit možností trojitě šance. Kdo ji prohospodář a nepodá výkon, který by zaujal, má nejen smůlu, ale jeho talentu patrně schází také složka, která je součástí talentů úspěšnějších adeptů. I zde by se měl pedagog hlavního oboru kvalifikovaně rozhodnout na co jeho student má a kam se naopak nedostane. Měl by to ale vyjádřit natolik taktně, aby nezpůsobil psychický šok, poskytl

možnost dalšího růstu a pomohl studentovi najít nejsprávnější místo vzhledem k druhu a míře jeho talentu. Omyly nejsou vyloučeny a každý vojín by měl dostat šanci vytáhnout ze své torny onu maršálskou hůl. Ne všichni ji ale v té torně najdou - to je tvrdý zákon Přírody, která se tak brání přelidnění i na koncertních podiích.

- f) V neposlední řadě by měl mít pedagog dostatečnou míru tolerance, aby jeho ctižádost směřovala především k rozvoji umělecké osobnosti studenta, nikoli k uplatňování vlastních názorů za každou cenu. Každý z nás musíme být přesvědčeni, že naše pravda je ta nejlepší, ale měli bychom brát zřetel na zvláštnosti talentu našich studentů tak, aby sice všichni dosáhli profesionality a uměli vyřešit všechny úkoly ve svém oboru, ale abychom podperovali především ty, jejichž projev svou osobitostí může obohatit naši kulturu jako celek. Péče o vlastní tvůrčí rozvoj a stálé výzkumy nových cest by měly být samozřejmou povinností každého pedagoga vysoké školy.

III. Osobnost studenta vysoké školy

Partnerem vysokoškolského pedagoga a předmětem jeho péče je student. Měl by mít zhruba tyto vlastnosti:

- a) ctižádost a zájem na co největším rozvinutí všech svých schopností, pomocí nichž by měl obohacovat duševní život svých spoluobčanů, případně lidí na celém světě vůbec. Neměl by k naplnění tohoto cíle litovat žádných obětí a měl by mu přizpůsobit vlastní život tak, aby hudba byla vždy na prvním místě.
- b) Měl by strážlivě prozkoumat své schopnosti a stanovit si cíl, k němuž chce a může dojít. Je samozřejmě správné stavět si cíle nejvyšší, neboť cestou lze zdolat mimoděk i srázy, na něž bychom si jinak netroufli. Kupř. pro sou-

těžní typy je každá bitva velkým stimulem a leckdy jsou schopni přeskočit vlastní možnosti. Pro typy nesoutěžní může být naopak takové měření sil zdrojem stresu a následných komplexů, zejména při nezdaru. Budou-li se proto soutěžit vykybat, neznamena to, že by nemohli být stejně dobří nebo ještě lepší než typy soutěžní. Ostatně národní umělec Josef Suk je toho nejpádnejším dükazem.

Nicméně budoucí koncertní mistr či student, který by se rád stal členem významného orchestru, budou patrně rozvíjet jiné disciplíny než hráč, který si vybral za svůj cíl členství v komorním souboru, případně pedagog, který chce být platný na výrazném učitelském místě. Proto by bylo dobře, aby se každý student přesvědčil na co má a pěstoval příslušné vzdělání stejně zodpovědně, jako jiný bude pěstovat ambice nejvyšší - sólistické. Znalost vlastního stropu je užitečná. Současné světové hvězdy byly hotové více méně už v 18 letech. Je proto jasné, že kdo nevykáže záhy jak výrazný talent, tak mimořádnou píli, má menší šance než ten, kdo je výborný už od dětství.

Svou velkou roli ve zrání studenta hraje i celkový rozhled po světové kultuře, hudební a životní zkušenosti i různé osobní vlastnosti jako je šarm, zjev, houževnatost, pevná nervová soustava, určitý druh zdravé agresivity nebo zdravého exhibicionismu. Ověření vlastních sil v konfrontaci se zahraničními kolegy z Východu i Západu je nejlepším stimulem k rychlému vývoji studenta.

- c) Student by měl být primárně ochoten naslouchat jak svému okolí, tak i pedagogu. Prosazování vlastního názoru v rozumné míře tam, kde je o něm nezvratně a kvalifikovaně přesvědčen, je jistě na místě. Žádný názor by však neměl být a priori odmítnut, protože v každém může být použitelné zrunko pravdy. Student by měl mít schopnost se učit i od svých vrstevníků - konkurenční prostředí ve třídě je tím nejzdravějším momentem pro růst zdravé ctižádosti.

d) Měl by se snažit i v období bouřlivého a bolestného psychofyziologického růstu sám sobě určit mravní, etické a morální normy, jejichž zachování požaduje i vůči své osobě. Ztotožnit se s takovými idoly, jejichž principy vedou k zachování a dalšímu rozvoji života. Měl by se naučit velmi záhy rozeznávat falešné pozlátko od ryzí, třeba méně lesklé hodnoty. Měl by se mít na pozoru zejména před jakoukoli formou drogové závislosti včetně ctižádostivě mocenské nebo té nejhorší - skutečně drogové. Jestliže se studentům podařilo vymanit se z vnějšího otroctví, neměli by je dobrovolně vyměnit za otroctví ještě mnohem zhoubnější, jímž drogová závislost bezesporu je.

Zneužití jinak životodárného principu zvědavosti zde představuje skryté nebezpečí, jehož je si vědoma jen malá část studentů. Biblický Strom Poznání i se Svědcem dodnes existuje a jeho symbol by se dal transformovat do civilního jazyka třeba ve formě zvědavosti "jak chutná rauš", díky němuž se člověk dostane do drogové závislosti a ani neví, jak se to stalo. Udržet se na úzké stezce žízň po poznání a přitom nesklouznout do tohoto pekla, z něhož lze uniknout buď jen velmi drahο nebo vůbec ne, to je současný úkol, který by každá vysoká škola měla zdůrazňovat takovým způsobem, aby její snaha mohla být studenty akceptována. O koncích nedisciplinovaných jedinců vypovídají filmy Radka Johna a dalších. Návyky správné tělesné i duševní hygieny by měly být samozřejmostí.

e) Každý student by měl pečovat o výchovu svých motorických schopností tak, aby byl schopen plně realizovat nehmotné umělecké představy. Kromě schopnosti postupovat od jednoduchého ke složitému by měl každý motorický úkon zautomatizovat do té míry, aby zbytečně nezatěžoval jeho myšlení v okamžiku tvůrčího projevu na podiu.

System vzdělání by měl vyústit vedle řemeslné zdatnosti nejvyšší možné úrovně ve správný druh kvalifikovaného sebevědomí, ve smyslu Masarykova hesla "Nebát se a nekrást", které v sobě zahrnuje i pokoru před Uměním a lidmi.

IV. Tvůrčí interpretace

Vysoká škola by kromě řemeslné výbavy měla působit i ve směru uměleckém, ve směru tvůrčí interpretace, která jediná je schopná oživit grafický zápis tak, jak to skladatel zamýšlel. Jsou a budou-li úmysly autora totožné s porozuměním interpretovým a s jeho tlumočením publiku, není zdaleka tak důležité, jako požadavek, aby vedle řemeslné profesionality mělo interpretovo hraní ono chvějivé fluidum, které působí podvědomě na posluchače v koncertním sále a kvůli němuž lidé stále chodí na kinetické druhy umění - do divadel a na koncerty - i když by si mohli vybrat z nejskvělejších nahrávek. Posluchač tíhne za tou pradávnoú magií, která v některé hudbě zbyla ještě z dob, kdy byla kultovním obřadem. Osobní kouzlo a vyzařování interpreta je pro mnoho lidí skoro stejně důležité jako to, co předvádí. Také proto je tolik světových hvězd po výkouu smrtelně unaveno, neboť na každém vystoupení se stávají vysílačem, jehož záření musí zasáhnout každého posluchače i když by jich bylo v sále na tisíce.

Pokusme se o jakousi definici co to vlastně tvořivá interpretace je. (Ani profesionální vědcům se nedaří vytvořit definici úplnou, díky mnohosti názorů a sofistice v této oblasti. Nebudu tedy na úplnost aspirovat ani já.)

Vezmeme-li za základ pomyslnou realizaci notového zápisu přístroji s mechanicky vyrobitebnými a měřitelnými prostředky zvukové realizace (tónová výška, přesné časové délky jednotlivých not, síla zvuku), pak tvořivá interpretace je taková deformace této mechanicky přesné realizace zápisu, která je

v rámci stávajících či nově objevovaných estetických zákonů schopna vytvořit novou skutečnost, emocionálně buď víc nebo jinak působivou než je zmíněná mechanická realizace. Znakem tvořivé interpretace je pak nalézání a výrazné tlumočení vzájemných vazeb mezi jednotlivými informacemi zápisu tak, aby byly patrné a emocionálně účinné. Jejich množství je někdy ukazatelem vyšší interpretační kvality.

(Informací notového zápisu rozumím v tomto případě jak informaci základní, tj. výšku, délku, sílu, případně barvu tónu, tak z nich vyplývající informaci hudební, ať už je jejím obsahem asociace, navozující mimohudební sdělení nebo pouhý znak historicko-sociální, či vyjádření pocitu, nálady nebo jen růst či opadávání napětí.)

Jednou z nejdiskutovanějších zejména v poslední době je otázka, je-li hudba vůbec schopna něco vyjádřit nebo jedná-li se o nezávaznou zvukovou hru. Toto estetické jablko sváru bude asi stěží rozhodnuto s definitivní a objektivní platností. My interpret víme, že některé skladby jsou opravdu nezávazné zvukové hry, byť často velice apartní, jako třeba leccos od Stravinského, Haydna, Mozarta, Martinů, abych jmenoval jen některé. Na druhou stranu víme, že publikum reaguje na některé skladby Smetanovy, Dvořákovy, Mozartovy, Martinů a mnoha jiných autorů tak, že nám nezbývá než zpochybnit teorii nezávazné zvukové hry a domnívat se, že ideje, asociace, pocity a nálady, případně i mimohudební líčení, které tato hudba vyvolává, jsou tak hmatatelné, že by to žádná nezávazná hra nemohla způsobit. Nemusí to být vždycky jen titul - který hraje také svou roli; některá hudba je natolik charakteristická, že vyvolá asociaci naprosto jednoznačně a to i u mimoevropských národů.

Dešifrace významů notového zápisu na základě znalosti většiny množství estetických systémů by mohla pomoci osvětlit další stránky možnosti tvořivé interpretace. Renesančně barok-

ní afektová teorie, symbolistické teorie středověké, Goethe - Steinerův výklad hudebních znaků v rámci antropozofické filozofie a jiné estetické soustavy by měly být na vysoké škole přednášeny tak, aby se v nich mohli studenti orientovat a vybrat si to, co jim bude pro danou skladbu nejlépe vyhovovat. Není třeba dávat uvedené teorie do protikladu jako to činily všechny školy předchozí, ale postavit je vedle sebe, poukázat co nejobektivněji na jejich klady i zápory a dopřát posluchačům, aby z nich vytěžili ona zrnka objektivních pravd, díky nimž tyto teorie ve svých dobách platily.

Pomocí těchto znalostí bude také možné ozřejmit vztahy mezi jednotlivými informacemi o největším množství způsobů navzájem propojených, z nichž může převažovat ten či onen. Kupříkladu míra agogické fantazie se může různit tak dalece, že tam, kde jeden interpret vidí poměrně rovnou plochu, jiný se bude posouvat od jednoho výrazného detailu ke druhému a tuto plochu zvrásní tak, až nebude skoro patrná.

Někdy se bude míra agogických změn přizpůsobovat barvě jedné, bude tedy menší - jako třeba u Stravinského - jindy bude účelem naopak barevná, tudíž i agogická mnohost - příklad Debussyho skladby.

Interpreti musí mít široká srdce, aby se jim tam vešli i takoví nesmiřitelní nepřátelé jako Mozart a Salieri, Brahms a Wagner nebo Kalabis a Kopelent. Někdo bude srdci dražší, někdo vzdálenější, ale nikdo hodnotný by neměl být vyloučen z pokorné služby interpretů vývoji světové kultury.

Vzájemný poměr detailů a ploch, vázaný na zvukově agogické vyjádření je hlavním elementem muzikálního projevu a jeho ceny. Výchova k experimentování a nalezení vlastní interpretační cesty s přihlédnutím k životným národním tradicím a současnému světovému trendu, za plného využití všech poznatků rozumových, přetavených do oblastí pocitové a pedložer-

ných dokonale zmechanizovanou motorikou, co nejvíc zabezpečenu proti jednotlivým poruchám by měla být hlavním cílem studia na vysoké škole. Je na jejích pedagogích, aby vytvořili takové informační zázemí, z něhož by bylo možno čerpat pro všechna odvětví naší i světové tvorby.

Vytváření takového systému, jakousi databanku, považují v současné době za prvořadý úkol ve prospěch rozvoje studentů, školy a tím i rozvoje československé hudební kultury.